

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-12-04
Besvaras senast
2025-12-18

Till gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm (L)

2025/26:215 Rätten till skola och utbildning för personer med funktionsnedsättning

Myndigheten för delaktighet (MFD) visar i sin rapport Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2024 att personer med funktionsnedsättning fortfarande möter betydande hinder inom utbildningssystemet, trots att inkluderande skola och livslångt lärande är centrala mål i funktionshinderspolitiken.

Rapporten konstaterar bland annat att tillgången till stöd i skolan är otillräcklig och att de individuella stöden – som ska komplettera den universella utformningen – har blivit mindre individualiserade, med minskad förutsägbarhet och högre trösklar för att få rätt stöd.

Vidare pekar MFD på att utbildningsnivåerna generellt är lägre för personer med funktionsnedsättning och att andelen som hamnar utanför både studier och arbete är betydligt högre för denna grupp än för befolkningen i övrigt.

Särskilt allvarligt är det att flickor och unga kvinnor med funktionsnedsättning rapporterar negativt bemötande i skolan, bristande stöd och till och med diskriminering.

MFD pekar i rapporten också på att tidiga, riktade stödinsatser är avgörande för att bryta den negativa utvecklingen och ge alla elever möjlighet till likvärdig utbildning.

Samtidigt är det tydligt att skolpersonalens kompetens och resurser inte alltid räcker för att möta de särskilda behov som elever med funktionsnedsättning har och att det finns en brist på systematisk uppföljning av hur stödinsatser fungerar hela vägen genom utbildningsväsendet.

I anpassad grundskola och gymnasieskola rapporteras omfattande kvalitetsbrister, bland annat att undervisningsmiljöer ofta saknar tillräcklig specialpedagogisk kompetens och att elevgrupperna är för stora för att kunna ge det stöd som krävs. Elever vittnar om bristande tillgång till läromedel i anpassade format, om långa väntetider på hjälpmedel och om att stödet varierar kraftigt mellan kommuner. Elevens rätt blir således beroende av postnummer snarare än behov.

När det gäller NPF-elever i ordinarie skola konstaterar MFD att dessa löper betydligt högre risk för skolmisslyckanden, frånvaro och psykisk ohälsa. Många kommuner saknar system för att säkerställa att elever med NPF får lagstadgade anpassningar, och skolor rapporterar brist på tid, resurser och kompetens. Elever beskriver hur de bollas runt, att stöden är tillfälliga och att de ofta skuldbeläggs för svårigheter som i själva verket är skolans ansvar.

Efter grund- och gymnasieskolan fortsätter problemen. Folkhögskolor spelar en avgörande roll som en av få utbildningsvägar som lyckas möta personer med funktionsnedsättning på ett flexibelt och individanpassat sätt. Men folkhögskolorna rapporterar att resurserna inte räcker för att möta det växande behovet av stöd, ledsagning, internatplatser och specialpedagogik. Flera utbildningar tvingas begränsa intag eller säga nej till personer med omfattande funktionsnedsättningar trots att de egentligen skulle kunna delta med rätt stöd.

På yrkeshögskolorna kvarstår betydande tillgänglighetsproblem. Studerande med funktionsnedsättning vittnar om att de ofta inte får del av de anpassningar de har rätt till. I vissa fall har utbildningsanordnare helt saknat rutiner för att ta emot personer som behöver kognitiva eller fysiska anpassningar, och det saknas uppföljning från staten om hur rättigheterna efterlevs. Detta leder till att många aldrig söker eller hoppar av utbildningar som skulle kunna leda till arbete och självförsörjning.

Enligt funktionsrättskonventionen ska konventionsstaterna erkänna rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande fråga till gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm:

Vilka åtgärder avser ministern och regeringen att vidta för att säkerställa rätten till skola och utbildning för elever med funktionsnedsättningar?

.....

Nadja Awad (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann